

DZIENNIK POMORSKI

Przedpłata:

W ekspedycji miesięcznie	1,65 zł.
Z odnośnikiem miesięcznie	1,75 zł.
W agencjach miesięcznie	1,75 zł.
Przez pocztę j. z odnośnikiem	1,98 zł.

W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przesłanek w nakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów.

Redakcja i Administracja: Chojnice, al. Człuchowska 13.

Redakcja: Poistowe konto czekowe 201.032.
Konto bankowe: Bank Powiatowy Chojnice.
Miejaka Kasa Oszczędności, Chojnice.
Tel. 44 Adres telegr. „Dziennik Pomorski”. Skrytka poczt. 33

Słówny redaktor: Dionizy Kowalski.

Chojnice, czwartek 11 września 1924 r.

Ogłoszenia:

Ogłoszenia na stronie 6-łamej od wiersza piąty lub jego miejsce 10 groszy — Rekl. za tekst wiersza 3-łamej 20 groszy — Ogłoszenia skomplikowane z zastrzeżeniem miejsca oraz z nieczytelnym rękopisem przy każdym poszczególnym wypadku 20% nadwyżki. Ogłoszenia z innych krajów płatne tylko w walucie tutejszej. Za i cminowy druk ogłoszeń administracja nie odpowiada.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Plan rozbrojenia w obec bezpieczeństwa narodów w Europie.

Wiadomo, że narody po ostatniej wielkiej wojnie pragną spokoju i założyły sobie Ligę Narodów, ażeby takowa była pośrednikiem w załatwianiu wszelkich przeciwieństw pomiędzy narodami na drodze pokoju. Liga Narodów uchwalila też na trzecim swym generalnym posiedzeniu projekt konwencji między narodowej, który miała wypracować osobna Komisja Ograniczenia Zbrojeń przy Lidze. Prezesem tej Komisji został jak wiadomo delegat polski były minister Skirmunt. Projekt ten został wypracowany i uchwalony na czwartym posiedzeniu Ligi Narodów w zeszłym roku. Na podstawie tego projektu miała być Liga ta instytucja, któraby miała władzę rozstrzygać i stwierdzać w przeciągu 4 dni, kto jest napastnikiem. Wówczas wszystkie państwa, należące do Ligi, miałyby zorganizować przeciw napastnikowi wojska i udzielić napadniętemu pomocy gospodarczej i pieniężnej. Obok tego projekt ten pozwalał państwu, szczególnie zagrożonemu, zawierać układy pomiędzy sobą pod kontrolą Ligi. Wreszcie plan ten przygotowywał ograniczenie zbrojeń.

Z całego tego planu nic nie wyszło, a nie wyszło dla tego, że chodziło jak zwykle o pieniądze, a gdy chodzi o depomoc nie bliźniemu bez własnych korzyści, to każdy ma kieszonkę zamkniętą. Anglia była pierwsza, która plan odrzuciła pod pozorem, że plan ten krępuje jej swobodę ruchów. Holandia i inne małe państwa oświadczyły, że nie im nie grozi, przeto nie mają przyczyny mieszać się do cudzych interesów, ażeby pomagać państwu i nie z tego nie mieć. Niemcy wcale nie chciały słyszeć o jakimś międzynarodowym wzajemnym zabezpieczeniu, bo toby im zamknęło wrota do protestów o zdobywanie z powrotem terytorialnych. Bolszewicy zaś w ogóle nie chcą słyszeć o popieraniu czegoś, co ma wzmocnić obecny porządek na świecie.

Francja, Polska, Belgja, Czechosłowacja, Rumunia i Włochy oświadczyły się za planem, ale to przyjęcie zawierało rozmaite warunki, tak że trzeba byłoby cały plan przerabiać. Jednym słowem Liga Narodów z zęścią nie miała ze swym planem.

Czego nie zdołała dokonać Liga Narodów, tego zamierzał dokonać przy pomocy Ligi Narodów Macdonald, prezes ministrów angielskich. Ale właśnie dla tego, że poszczególne rządy mieszały się do Ligi, traci Liga Narodów na znaczeniu, bo państwa inne muszą mieć wrazenie, jakoby potężne mocarstwa zwłaszcza Anglia, pragnęły mieć Ligę na to, ażeby się wyślugała ich państwowym interesom. To zaś, co Macdonald na posiedzeniu Ligi powiedział, musiało to wrazenie jeszcze pogłębić. Oto Macdonald gadał jak nauczyciel Ligi. Oświadczył, że Liga popełniła szereg błędów, zwłaszcza przy rozstrzygnięciu sprawy Górnego Śląska, dalej podniósł, że Liga powinna obejmować wszystkie narody, a więc Amerykę, Niemcy i Rosję. Liga nie powinna w swych rozstrzygnięciach kierować się jakimś wszechludzkim względami, ale kierować się realną polityką, to jest załatwiać sprawy w miarę położenia wszechnarodowego. Liga Narodów powinna mieć zatem sąd rozjemczy, ale ten sąd rozjemczy nie powinien polegać na bagnietach, armatach i karabinach, ale na zdrowym rozsądku. Państwa i rządy, które lękają się podobnego rozstrzygnięcia sprawy, broczą zdaniem p. Macdonalda w ciemnościach.

Tak mówił p. Macdonald. Dostyc, że nie powiedział, że Anglia chce, ażeby państwa przy pomocy Ligi tak tańczyły, jak Anglia zagra. Macdonald stał w końcu wniosek, ażeby Komisja Ligi Narodów

jeszcze w czasie obecnej sesji opracowała projekt w sprawie rozbrojenia, by można przyjąć jakieś wzajemne uchwały. Jednym słowem Macdonald dawał Lidze Narodów naukę, jak nie powinna postępować, a państwu dawał naukę, jak mają sobie postąpić, ażeby się rozbroić.

Wywody Macdonalda spotkały się z uznaniem wśród narodów, posługujących się językiem angielskim i wśród narodów skandynawskich i Holandji, a więc krajów, które nie mają nic do stracenia. Delegaci innych krajów byli tą mową wprost wzburzeni. Berlin ucieszył się najbardziej z powodu napomknięcia o Górnym Śląsku, a gazety piszą, że gdyby tak jeszcze Francja zgodziła się na plan Macdonalda, wówczas Niemcy chętnie przystąpiłyby do Ligi, bo miałyby polski Górny Śląsk jakoby w kieszeni.

Mowa ministra Skrzyńskiego.

Po Macdonaldzie zabrał zaraz głos p. minister Skrzyński. Powiedział mniej więcej co następuje: Polska była pierwszym krajem, która w 18 stuleciu przed swym rozbiorem nie chciała prowadzić wojny i oświadczyła, że się rozbraja. Król pruski Fryderyk pomógł ją rozebrać też rzekomo w interesie pokoju, ponieważ jak mówił, ówczesne cesarstwo austriackie i rosyjskie byłyby pokłóciły się o Polskę, gdyby on w rozbiore nie był brał udziału. Naród polski ma zatem pokojowe usposobienie we krwi. Gdy musi walczyć, jest jednym z najlepszych żołnierzy świata, ale pragnie chętnie pracować nad ugruntowaniem pokoju, ponieważ położenie obecne jest takie, że narody pragnęły by pracować, a nie walczyć.

Ale rozbrojenie jest możliwie tylko wtenczas, gdy wśród narodów zapanuje bezpieczeństwo i stan pewny. Ale tego stanu pewnego obecnie niema, bo go przedziela na wschodzie czerwona linja. Zachodzi pytanie czy to jutrzienka pięknego dnia, który się rodzi, czy też pożar, który się szerzy w nocy bez gwiazd. Odpowiedź na to mogą dać jedynie zbierowe wysiłki narodów świata.

Na razie niema mowy o takich układach, które by nakazywały rozbrojenie. Dziś bowiem nie można żądać od narodu, zdecydowanego żyć, ażeby nie myślał o swym bezpieczeństwie. W imieniu Polski oświadczam że gdy zostanie znaleziona wyjście, które zdoła wyrobić zasadzie powszechnego pokoju zwycięstwo, Polska podpisze wówczas taki układ obydwoma rękami.

Prezes ministrów angielskich mówił o nienaruszalnym sądzie rozjemczym. Taki nienaruszalny sąd w obecnych czasach może uzyskać międzynarodowe uznanie tylko wtenczas, gdy narody wszystkie poprą Ligę Narodów przez nakładanie kar na tych, którzyby pokój światowy naruszali. Bez takich rękomicj i bez tej pewności, że dotychczasowe umowy zostaną uszanowane, a zwłaszcza Traktat wersalski, byłby to skok w próżnię. To wszystko musi być zapewnione na piśmie, nie tylko w słowie.

Mowę p. Skrzyńskiego przerywano oklaskami. Wyrażają mu tylko że, że nie odpowiedział Macdonaldowi na zaczepkę w sprawie Górnego Śląska.

Najlepiej się powiodło następnemu mówcy prezesowi ministrów francuskiemu Herriotowi. Mowę, którą wygłosił, oklaskiwano ze wszystkich stron zwłaszcza ze strony wszystkich małych państw w Europie. Herriot oświadczył, że i on godzi się na sąd rozjemczy, ale ten sąd rozjemczy nie może być pułapką dla małych państw, które mogą bronić się, gdyby uważały, że są upośledzone, ale jak się mają bronić małe państwa, gdyby sąd rozjemczy przeciw nim za wyrokował. Każdy naród ma prawo do bezpieczeństwa ale to bezpieczeństwo nie może być pozbawione siły. Sprawiedliwość nie może być pozbawiona siły, jeżeli nie ma być krzywdzona.

Herriot oświadczył dalej, że należy zwołać międzynarodową konferencję rozbrojeniową, ale ta konferencja musi wyjść z Ligi Narodów i nawet Ameryka powinna się do niej przyłączyć, bo gdy będą dwie organizacje pokoju, natenczas zwiększy się niebezpieczeństwo wojny.

Następnie uderzył Herriot w Niemcy, które wszczęły wojnę światową pod hasłem „Not kennt kein Gebot” (Konieczność nieznaj prawa). Otóż i dziś jeszcze prowadzą Niemcy politykę militarystyczną, przeciwko której zwykły sąd rozjemczy nie wystarczy.

Jednym słowem Francja odniosła przez mowę Herriota wielkie zwycięstwo w Lidze Narodów i udowodniła, że ona panuje nad narodami.

Ażeby i tym razem całe zebranie Ligi nie rozleciało się bez wyniku, przyjęto rezolucję, którą podaliśmy, a która wzywa trzy komisje Ligi Narodów do opracowania projektu nowego, w którym uwzględniono by także konieczność pomocy wojskowej w razie napaści jednego narodu na drugi. Ten nowy projekt zostanie przedłożony nowej konferencji w sprawie zbrojeń, zwołanej za pośrednictwem Ligi Narodów.

Sprawy polskie

na podstawie otrzymanych telegramów. Żydzi amerykańscy mówią o pożyczce dla Polski.

Niemieckie gazety wspominają o rozmowie pomiędzy byłym amerykańsko żydowskim posłem w Konstantynopolu Morgenthau a korespondentem żydowsko-warszawskiego pisma „Nasz Przegląd” Morgenthau powiedział, że Polska może dostać pożyczkę od Ameryki, ale za pośrednictwem Ligi Narodów i Anglików. Wpierw musi Liga Narodów posłać do Polski swego Komisarza, ażeby zbadał, jak wygląda gospodarka w Polsce i zdał świadectwo, czy można Polsce dolarową pożyczkę zawierzyć. Następnie musi rząd polski zwrócić się w tej sprawie do Anglii.

W polskich gazetach o tej pożyczce nie czytamy. Poprostu Żydzi są z Niemcami w zmwowie, ażeby Polsce zwrócić uwagę, że pieniądze może dostać za przyczyną swych mniejszości, gdy pokuma się więcej z Niemcami i gdy swym mniejszościom w Polsce, zwłaszcza Żydom, nada większe swobody.

To samo bowiem żydowskie pismo „Nasz Przegląd” powiada, że rozmawiał z jednym z najpoważniejszych polskich polityków, który mu zaręczył, że rząd zamierza na jesień jakieś wnioski stawić co do uregulowania sprawy Żydom w Polsce. Żydzi mają otrzymać pewien żydowski samorząd gminny zwłaszcza co do religii, ale żargonu nie będzie im wolno zaprowadzać. Równocześnie zaś ów polityk dodał, że nie będzie robił Żydom trudności w przyjmowaniu obywatelstwa palestyńskiego, byle ułatwić Żydom wyjazd z Polski.

Mniejszości w Polsce mają wystarczającą obronę.

Delegat Murray oświadczył w swym przemówieniu w Lidze Narodów, że sprawa załatwienia zatargu z Niemcami w Polsce jest najzupełniej zadawalająca. Wpodobny sposób jak w Polsce powinna być załatwiona sprawa mniejszości w Turcji. Przez zaspokojenie żądań mniejszości zapobiegło by się najpewniej przyszłym wojnom, bo narody nie miałyby przyczyny skarżyć się na prześladowanie swych mniejszości.

Woda na młyn niemiecki.

Niemiecka gazeta „Voss. Ztg”, donosi że Niemcy mogłyby gadać z Ligą Narodów co do przystąpienia na członka Ligi w tym razie, gdyby rzeczywistość došlo do tego, że Liga poszłaby za radą Macdonalda i radziłaby znowu nad oderwaniem Górnego Śląska od Polski. Niemcy nie mogą bowiem należeć do Ligi Narodów, która oderwała od nich Górny Śląsk.

Wilno nie wejdzie na porządek dzienny Ligi Narodów.

Litewski minister spraw zagranicznych Czarniecki oświadczył dziennikarzom, że Liga Narodów postanowiła sprawę Wilna na porządek obrad nie stawiać. Litwa przeciwko temu zaprotestowała i postanowiła rzecz odłożyć do następnego posiedzenia. Minister zapytał się również Ligi czy rząd litewski mógłby zaprotestować w tym razie, gdyby naprzykład wyrok międzynarodowego Trybunału rozjemczego wypadł niepomysłnie. Zarazem minister dodał, że Litwa znajduje się w dobrych stosunkach z Niemcami i sołtami.

Nigdzie ich nie chcą.

Wszelchniemy w Gdańsku domagają się od Senatu wyrzucenia kilkudziesięciu Żydów z Galicji, których pomieszczono rzekomo czasowo w dawniejszych koszarach fizylierów na górze Biskupiej, dopóki nie wyprowadzą się do Ameryki. Posłowie oświadczają, że Żydom chodzi o to, ażeby w Gdańsku pozostać nazawsze. Równocześnie występują wszechludziecy posłowie przeciwko urzadzeniu wszechludzieckiego kongresu młodzieży żydowskiej w Gdańsku. Nigdzie ich zatem nie chcą.

Kurs złotego

z dnia 9. 9 1924.

Gdańsk:	1 dolar =	5,23 złotych
	100 złotych =	107 guld. gd.
Warszawa:	1 dolar =	5,21 złotych
	1 gd. gul. =	0,93 1/2 złotych
Marki rentowe	=	1,27 1/2 złotych

Od SKŁADU DO SKŁADU

winni Szan. Państwo się przejść, badać
ceny i wreszcie się przekonać, iż białe

MEBLE KOSZYKOWE

garnitur już po 38,— zł. — specjalnie ciemne
i tapicerowane najtaniej się nabywa u

T.A. Frankowski, Chojnice, Dworcowa 11.

**Państwowe Kursy Handlowe
w Chojnicach.**

Podaję niniejszem do wiadomości,
że jednoroczny wieczorny Kurs Hand-
lowy dla dorosłych, obejmujący naukę
księgowości systemem włoskim i ame-
rykańskim, korespondencję handlową,
naukę o handlu, zasady ekonomii polit.
arytmetykę handl. oraz język polski
rozpocznie się

we wtorek 16. września rb.

Wpisy przyjmuje codziennie kancelarja
Szkoły w godzinach urzędowych od 9—13
w południe (Gmach Szkoły wydziałowej, II p.
drzwi Nr. 19) oraz udziela odnośnych informacji.

Dyrektor
Kozubski.

**Polski Bank Handlowy
Oddział w Chojnicach**

Złatwia wszelkie sprawy wchodzące
—: w zakres bankowości. —:—
Zakupuje każde ilości srebrnych marek
niemieckich, złatwia kupno i sprzedaż
— — obcych walut i dewiz. — —
Przyjmuje wkłady oszczędnościowe na
— — dogodnych warunkach. — —

Nadszedł

Węgiel drzewny-bukowy
do prasowania i spajania żelaza — również
górnosi. węgiel kostka i orzech
z najlepszych kopalń
jako też
brykiety marka „Ilse i Kaiser“
Ofiaruje po cenach niższych

Biuro Opałowe Rol.

„BOR“

(dawn. „Opał“) — **Tel. 47.**
Dworcowa 44.
Najtańsze źródło zakupu.

Nadszedł

1 wagon **Crownbrand-
Mathies śledzi**

oddaję takowe i beczkami.
Johannes Szyszke, ul. Gdańska

**Przyma
smołę szwedzką**

z węgla kamiennego
poleca
Landw. Grosshandels-gesellschaft
m. b. H.
Gdańsk, Filja Chojnice.

**Bacność Bacność
P. P. Rolnicy!**

Przed kupnem jakichkolwiek maszyn
roln. lub maszyn do szycia, proszę
zasięgnąć informacji, których bez obo-
wiązku kupna chętnie udzielam.

POLECAM z moich składów po cenach
przedwojennych i na raty pierwszorzędnej sławy

centryfugi jak Alfa, Krupp, Centra od 50 zł
MANEŻE od 225 zł.
MŁOCARNIE SZTYFTOWE od 200 zł.
WIALNIE od 90 zł.
PLUGI, BRONY, PARNIKI i inne
maszyny i narzędzia roln.

Wielki wybór używ., lecz wyremontowanych
młócarń, siewczarni, etc.

Również **maszyny do szycia**
przedniego fabrykatu w najmodniejszym wy-
konaniu, posiadam stale na składzie.

Leon Studziński
Kościerzyna, Pomorze.

Założ. 1911 **C. B. „EXPRESS“** Założ. 1911
Bydgoszcz

Główne biuro—Jagiellońska 70 Tel. 665, 799, 800
Hurtownia gazet i biuro ogłoszeń

poleca
w abonamencie i pojedynczych egzemplarzach
gazety
czasopisma
pisma sportowe
pisma fachowe
żurnale
krajowe i zagraniczne.

Obrachowany gospodarz

potrzebuje

do bejcowania zboża siewnego

Uspulun,

które chroni żyto od pleśni, pszenicę od choroby
tak zwanej smoluch, taksamo wszystkie inne zasiewy
przed chorobą, tem samem przyczynia się Uspulun

do podwyższenia zbiorów

do nabycia

Landw. Grosshandels-gesellschaft m. b. H. Gdańsk
Filje: Chojnice, Sępólno i Tuchola.

1 lekki wóz

do wyjazdu
na sprzedaż lub zamianę
na wóz ciężki.
Młyńska 20 podw.

1 kosiarka
1 czterokonny manej
1 siewczarka

1 srotownik ze zapędem
1 maszyna do kartofli
(Herder)

1 trzyskbowiec
stoją korzystnie do nabycia
Matebłowski.

Oglądać takowe można
w fabryce maszyn
Lewandowski
Dworcowa.

1 wózek dziecięcy

i 1 jopa myśliwska
nieomal nowa
jest na sprzedaż

ul. Gdańska 31.

Nadeszły

nowe transporty

**smoły
destylowanej**

którą oddamy bardzo ko-
rzystnie.

Fabryka PAPY
Franciszek Guttman i Ska.
Tezew, telefon 47
Starogard, telefon 79

Poszukuję

dziewczyny

od 15 bm. lub 1. października
Śliwińska
Człuchowska nr. 11.

Młodsza

dziewczynę

z wioski od zaraz albo 1. 10.
poszukuje
Rynek 11 skład.

Dziewczynę

na cały dzień poszukuje
od zaraz
A. Suwalska
Dworcowa 27 II

Niestuszny zarzut wyra-
żony na zebraniu między-
związkowem dnia 4. bm.
w lokalu p. Jazdzewskiego
przeciw **p. Schoenowi,**
jakoby jego poprzednie na-
zwisko było Głomski

odwołuje

ponieważ nie zgadza się z
prawdą.

Józef Dzwonkowski.

We wtorek, dn. 16 bm.
odbędzie się
w gminie Swornegacie
Jarmark kramny
na bydło i konie
Zarząd.

Prima

węgiel

kowalski

nadszedł
Rom. Nowacki
Stare szkolna nr. 24.

Polecam się jako
dobra krawcowa

wykonuję
konfekcję damską
dziecięcą i bieliznę.
Wykonuję pracę tylko po-
za domem

Anna Tobolska
Angowicka 32. parter

**Pomocnika
malarskiego**

poszukuję od zaraz
**B. Rajs Więbork-
pow. Sępólno**

Kto przyjmie
pięknego

chłopca

za własnego. Gdzie, wskaże
eksp. Dzien. Pomorskiego.

Potrzebna od zaraz
14—15 letnia

panienka

do dzieci.
Córka porządnych rodziców.
Zgł. upr.
Marja Szreiberowa
Gdańska 18

Dom W. Chelmy
p. Brusy
poszukuje

pannę

znającą krawiecczynę
i dziewczynę
do pomocy w pańskiej kuchni

2 ładne

pokoje umebl.

natychmiast do wydzierża-
wienia.

Zgłoszenia pod of. D.S.
do eksp. Dziennika Pom.
Poszukuję

**umeblowanego
pokoju**

Zgłosz. do eksp. nin. ga-
zety pod 60.